

**ПРАВО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ НЕЧУЮЧИХ
З ВИКОРИСТАННЯМ УКРАЇНСЬКОЇ ЖЕСТОВОЇ МОВИ
(ДОСВІД КИЇВСЬКОГО КОЛЕДЖУ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ)**

З ініціативи ОНП та за підтримки керівництва ДВНЗ "Київський коледж легкої промисловості" 23 листопада 2018 року відбувся Всеукраїнський семінар-практикум "Вивчення досвіду інклюзивної освіти осіб з порушеннями слуху на базі ДВНЗ "Київський коледж легкої промисловості".

І тематика, і місце проведення цього зібрання не випадкові, адже головною ознакою сучасності є запровадження і активне використання новітніх освітніх технологій, в основі яких — інклюзивність, багатoproфільність фахової підготовки студентів до майбутньої професії, системність і злагодженість в плануванні, організації особистісно зорієнтованого, соціокультурного і

компетентнісного освітнього процесу, поєднання змісту і форм розвивального, виховного, виробничого навчання з обов'язковим перекладацьким супроводом кваліфікованих фахівців.

Значущості заходу додавало й те, що нечуючі педагоги з різних регіонів України — члени ОНП не байдужі до питань освітнього і фахового зростання своїх випускників, переймаються їхніми долями, підтримують тісні зв'язки. З іншого боку, успішність чи неуспішність нечуючого студента є лакмусовим папірцем оцінки професійної діяльності педагогів загальноосвітнього закладу, у якому нечуючий випускник здобував освіту.

Перед відкриттям семінару його учасникам: продемонстровано відеоролик про коледж, його здобутки, організована екскурсія по навчальних і виробничих кабінетах, у яких вже понад 60 років відбувається підготовка нечуючих студентів [13].

Відкриваючи роботу семінару, директор коледжу, доцент **Ганна Щуцька**, кандидат технічних наук, з гордістю озвучила цю ювілейну дату, яку місяць тому відсвяткували у коледжі, і зазначила, що кількість нечуючих випускників, які отримали диплом коледжу, сягнула 1000. Інноваційним здобутком діяльності є органічна співпраця колективу викладачів, перекладачів і студентів, яка виправдовує себе і показує надійні результати. Навчання у коледжі є міцним фундаментом не лише здобуття професійного фаху, а й подальшого продовження навчання.

Приємним фактом для нас стало й те, що нинішні студенти мають можливість опановувати виробничу практику за кількома спеціальностями у різних куточках України: на Житомирському Львівському, Івано-Франківському підприємствах Українського товариства глухих.

Особливо пишається заклад своїми перекладачами-дактилологами: Іриною Сколотовою, Олександром Трикіним, Оксаною Терещенко, Наталією Яцолю, Лілією Грініною, які мають неоціненний досвід роботи з нечуючими студентами. Окрім цього, в минулому році були розроблені і впроваджені програми вивчення: “Українська жестова мова за професійним спрямуванням” (Ірина Сколотова, Оксана Терещенко), “Історія та культура глухих” (Олександр Трикін). Водночас, Ганна Володимирівна закликала усіх учасників до конструктивної роботи з пропозиціями і критикою, оскільки головна мета діяльності закладу — випуск гарного фахівця.

До вітального слова учасників семінару приєдналася і голова ОНП, начальник інформаційно-видавничого відділу виконавчого апарату ЦП УТОГ УТОГ — **Наталія Каменська**, яка подякувала Ганні Володимирівні за згоду провести такий семінар на базі їхнього закладу. Користь від проведення такого заходу буде взаємною: проведення уроку УЖМ залежить від багатьох чинників, кожен побачить себе, свої позитиви і мінуси, зробить висновок, задумається і винесе для себе пропозиції. Адже ідея проекту інклюзії у такому аспекті заслуговує на увагу, бо чуучі студенти долучаються до вивчення УЖМ і з радістю її опановують, вільно користуються. Тому це приклад позитивних змін, який має якнайширше розповсюдитись по закладах, де здобувають середню освіту і фах нечуучі студенти. **Наталією Каменською** було наголошено на тому, що всі зміни починаються з малого і мають доходити до високого державного рівня. Тому є досить розумним поєднувати досвід напрацювань у сурдопедагогіці і нового напрямку — інклюзивного навчання.

Особливу активність виявили практичні працівники закладів освіти для нечуючих, які озвучили своє представництво. Зокрема, вчителі жестової мови з: Кривого Рогу — **Ольга Біланова**, Полтави — **Ада Лук'янова**, Чернівців — **Сергій Дяків**, Києва — **Дмитро Федорченко** (вечірня школа) і **Алла Ковтун** (спецшкола № 9), Запоріжжя — **Ірина Стомаченко**, Хмельницького — **Лаура Іващенко**. У семінарі також взяли участь: директор Центру вивчення УЖМ при Культурному центрі УТОГ м. Києва, голова Ради перекладачів жестової мови **Тетяна Журкова**; бібліотекар Хмельницької спецшколи № 33 **Тетяна Стрельченко**; адвокат, член правління ОНП **Володимир Тимошенко**; вихователь Острозької спецшколи **Василь Крук**; активіст ОНП з педагогічною освітою **Віталій Радько**, а також представники колективу закладу.

З доповіддю «Інноваційний поступ освітньої діяльності закладу» виступила головний науковий співробітник відділу навчання жестової мови **Світлана Кульбіда**, яка презентувала науково-обґрунтовані підходи сучасної сурдопедагогіки, законодавчу базу, умови достатні і необхідні для запровадження інновацій у закладі (психологічний і дидактичний аспекти), сформовані традиції, а також доробок з вивчення УЖМ на сучасному етапі. Перш за все, висвітлено концептуальні засади вивчення УЖМ у двох опублікованих концепціях 2009, 2011 років [1, 8], по-друге, розкрито кінетичні особливості перших трьох конфігурацій у Жестівнику УЖМ (2017) [3-5], особливості застосування жестового імені в УЖМ (2018) [2], розміщення 15 тисяч жестів УЖМ на сайті міжнародного проекту “*Spreadthesign*” [6].

Особливою гордістю відділу жестової мови й УТОГ є видана збірка «Золоті руки, золоте серце Наталії Іванюшевої», до 80-річного ювілею про життєвий, творчий і професійний шлях відомого перекладача-науковця — **Наталії Іванюшевої**, яка, до речі, в Київському коледжі легкої промисловості тривалий час працювала і перекладачем, і викладачем російської мови і літератури, і до цього часу є наставником для багатьох поколінь перекладачів.

Кульмінацією роботи семінару стало:

- відвідування відкритого уроку з української жестової мови за професійним спрямуванням у групі ЛПс-17 другого курсу (викладач — **Ірина Сколотова**) на тему «Вивчення жестів-термінів конструювання швейних виробів»,
- представлення модулю **Олександром Трикіним** у виступі «Історія та культура глухих» в межах навчальної дисципліни «Культурологія» [11];
- презентації «Методики викладання УЖМ за професійним спрямуванням в групах студентів з порушеннями слуху» на матеріалі взуттєвої справи **Оксани Терещенко**.

Учасникам семінару було презентовано кольоровий формат тлумачного жестівника технологічної термінології **Ірини Сколотової, Наталії Давиденко** (2018) [9], посібник «Особливості педагогічного супроводу студентів з

порушеннями слуху»**Оксани Терещенко, Ірини Ткаченко** (2018) [10], буклет коледжу.

Жвава дискусія серед учасників семінару дозволила обговорити питання щодо: кількості годин на вивчення УЖМ, за рахунок чого, представлення жестових одиниць, створення жестів на позначення того чи іншого поняття, роботи над багатозначністю і уточненням понять, особливостей сприймання, закріплення матеріалу та рефлексії нечуючих і чуючих студентів та ін.

Ми переконалися в тому, що подібні уроки стають ефективним шляхом опанування не лише термінологічного матеріалу фахових дисциплін на рівні понять двома мовами, а й надійною основою усвідомлених компетенцій для подальшого розвитку студентів. Учасники семінару пересвідчилися у щирій відданості цій інноваційній справі викладачів — які є перекладачами жестової мови з достатнім професійним сурдопедагогічним досвідом роботи.

Від себе особисто і від усіх учасників семінару на актуальну тему, хочеться щиро подякувати всім, хто не лише сприяв організації, ефективному

проведенню, виданню і розповсюдженню методичних матеріалів з вивчення УЖМ професійного спрямування, а й були активними учасниками його роботи, всім членам організаційного комітету, особливо, директорові — **Ганні Щуцькій**, якій вдалося створити колектив відданих справі (навчання і здобуття фаху чуючих і нечуючих студентів) однодумців і на плечі якої лягло чи не найбільше навантаження і відповідальність.

Список використаних джерел:

1. Концепція білінгвального навчання осіб з порушеннями слуху / [С. В. Кульбіда, І. І. Чепчина, Адамюк, Н.Б., Замша, А.В., Зборовська, Н.А., Іванюшева, Н.В., Лещенко, Л.М.]. – К. : УТОГ, 2011. – 53 с. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/9292/>
2. Кульбіда С.В. (2018). Категорія імені в українській жестовій мові. С. Кульбіда. Теоретичне та метод. забезпечення навчання та виховання осіб з особл. осв. потребами : Зб. наук. праць. Вип. 8. – Слов'янськ: ДДПУ, 2018. – С. 131 – 134. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/711954/>
3. Кульбіда, С.В. (2017). *Кінетичні особливості української жестової мови. Частина перша*. Жестівник "Українська жестова мова". Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/707284/>.
4. Кульбіда, С.В. (2017). *Кінетичні особливості української жестової мови. Частина друга*. С. Кульбіда. Жестівник "Українська жестова мова". Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/707467/>
5. Кульбіда, С. В. (2017). *Кінетичні особливості української жестової мови. Частина третя*. Жестівник "Українська жестова мова". Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/707468/>
6. Кульбіда, С.В. *Сучасні тенденції вивчення мов глухих як інформаційно-комунікативного засобу у міжнародному проєкті "Spreadthesign"*. Всеукраїнська науково-практична конференція «Освіта осіб з особливими освітніми потребами: виклики сьогодення» 21.06.2018, Київ. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/710996/>
7. Кульбіда С. В., Чепчина І. І., Каменська Н. М. (2017). Золоті руки, золоте серце Наталії Іванюшевої. ТОВ "АЛЬФА СМАРТ АГРО", м. Київ, Україна. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/709576>
8. Проект концепції жестової мови в Україні. С. Кульбіда, І. Чепчина.- Дефектологія. - № 3. – 2009. – С. 3 – 7. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/706187/>
9. Сколотова І. І., Давиденко Н. І. (2018). Технологія швейного та трикотажного виробництва. І. Сколотова, Н. Давиденко. Тлумачний жестівник технологічної термінології для студентів з порушеннями слуху. К.: ДВНЗ "Київський коледж легкої промисловості", 2018. - 38 с.
10. Терещенко О. Д., Ткаченко І. П. (2018). Особливості педагогічного супроводу студентів з порушеннями слуху. О. Терещенко, І. Ткаченко. Посібник. - К.: ДВНЗ "Київський коледж легкої промисловості", 2018. - 42 с.
11. Трикін О. (2018). Програма модулю "Історія і культура глухих", 2018. - 38 с.
12. S. Kulbida (2018). Introduction features of bilingual Education of deaf People in Ukraine. - Освіта впродовж життя: соціальні запити, сучасні виклики та пріоритети в реалізації: матеріали конференції. - Київ, 22 березня 2018 року. – К.: НАУ, 2018. – С. 140 -50-150150. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/710550/>
13. Біліна О. (2018) Київський коледж легкої промисловості – 60 років підготовки глухих спеціалістів - Наше життя - № 32 - 2018. Режим доступу: <https://utog.org/info/434-kiyivskiy-koledzh-legkoyi-promislovost-60-rokv-pdgotovki-gluhih-specalstv.html>